

GLASBENA UMETNOST

8. razred

Tamara Žnidaršič

KLASICIZEM V GLASBENI UMETNOSTI

Klasicizem je obdobje v umetnosti, ki zajema čas druge polovice 18. stoletja in prve polovice 19. stoletja (1750–1850). Ustvarjalci so se v obdobju klasicizma opirali na antično umetnost, ki je temeljila na ravnovesju med obliko in vsebino in hkrati na preprostosti in razumljivosti.

GLASBENE ZNAČILNOSTI

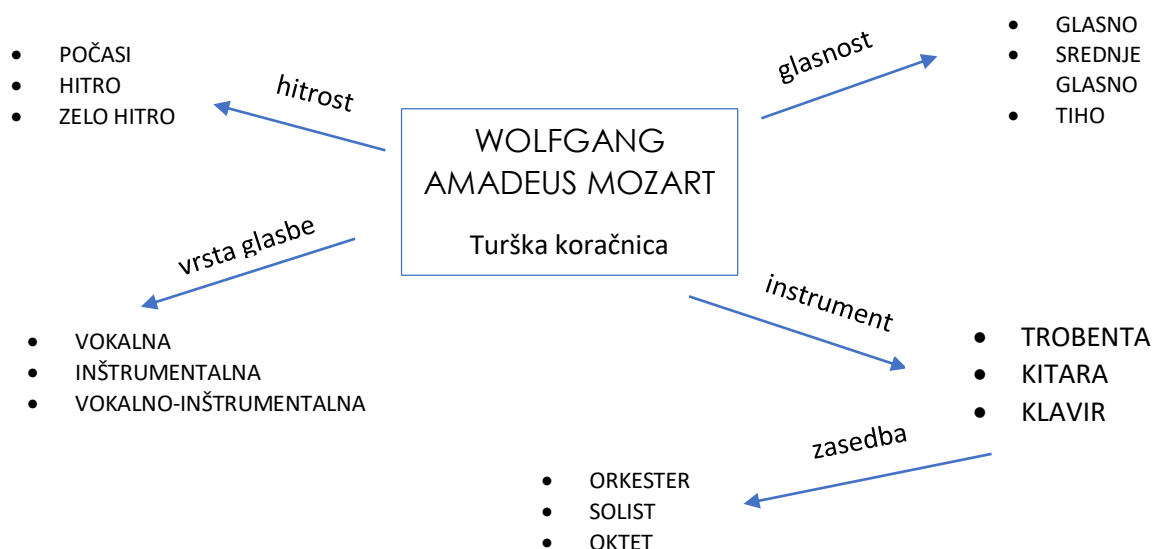
- Melodija je enostavna, hitro zapomnljiva in preprosta.
- V dinamiki se pojavijo crescendi in decrescendi (naraščajoča in padajoča glasnost izvajanja).
- Pomembna je ena sama melodija (osnovna glasbena misel), drugi glasovi so ji podrejeni. → HOMOFOFIJA.
- Glasba se z dvorov začne seliti v koncertne salone in dvorane.
- Pojavijo se nove zasedbe in izumijo novi inštrumenti (npr. klarinet).

INŠTRUMENTALNE GLASBENE OBLIKE KLASICIZMA

- sonata (inštrumentalna skladba z več stavki)
- simfonija (orkestralna skladba, navadno v štirih stavkih)
- koncert (skladba za enega ali več solističnih inštrumentov in orkester)
- oblike za komorne sestave (inštrumentalni kvarteti, kvinteti ...)

Najznamenitejši skladatelji klasicističnega obdobja (DUNAJSKI KLASIKI): Joseph Haydn, Wolfgang Amadeus Mozart, Ludwig van Beethoven.

ANALITIČNO POSLUŠANJE GLASBE

Središče glasbenega ustvarjanja v obdobju klasicizma je bilo mesto Dunaj.

JOSEPH HAYDN (1732–1809)

Bil je Avstrijski skladatelj, ki se je z glasbo ukvarjal od malih nog. Njegov vzor je bil sin znamenitega baročnega skladatelja Johanna Sebastiana Bacha. Kar 30 let je služboval na dvoru Esterhazy in tam pisal glasbo po naročilu. Na dvoru je vsak teden dirigiral dva koncerta in dve operi. Pomemben je predvsem za razvoj sonatne oblike, godalnega kvarteta in simfonije. Ker je deloval kot mentor mnogim mlajšim skladateljem, se ga je prijel vzdevek papa – očka.

WOLFGANG AMADEUS MOZART (1756–1791)

Rodil se je v Salzburgu, umrl pa na Dunaju. Bil je čudežni deček, ki je pri šestih letih že koncertiral po Evropi. Imel je neverjeten spomin za pomnjenje skladb. Ko mu je bilo 12 let, je že napisal svojo prvo opero. Bil je glavni skladatelj in virtuoz pri salzburškem nadškofu, a se je zaradi nezadovoljstva po nekaj letih preselil na Dunaj. Preživljal se je s komponiranjem in poučevanjem, kar v realnosti ni pomenilo lepega in bogatega življenja, temveč nemalokrat "boj za preživetje". Njegov opus zajema prek 600 del (opere, oratorije, maše, simfonije, komorna dela, sonate, koncerte, rekviem).

LUDWIG VAN BEETHOVEN (1770–1827)

Je zadnji predstavnik dunajske klasike in hkrati prvi predstavnik romantičnega obdobja. Izhajal je iz glasbene družine in prvi učitelj je bil njegov oče. Po preselitvi na Dunaj so se začela njegova plodna leta glasbenega ustvarjanja. Bil je eden prvih svobodnih umetnikov (torej si denarja ni služil npr. kot Joseph Haydn, ki je bil dvorni glasbenik). Trpel je zaradi motenj sluha, ki so postopoma pripeljale do popolne oglušlosti. Umril je pri svojih 57. letih. Pogreba se je na Dunaju udeležilo 20.000 ljudi. Vsa Evropa se je zavedala, da je izgubila največjega skladatelja svojega časa. Njegov opus zajemajo klavirska in komorna dela, napisal je tudi eno opero in devet simfonij.

Njegova zadnja (deveta) simfonija, je edina, v katero je vključil vokal – zbor. Njene značilnosti so radost, prijateljstvo, ljubezen do sočloveka in praznično slavlje. V zadnjem stavku najdemo *Odo radosti*, ki je danes evropska himna. Besedilo zanjo je napisal nemški pesnik Friedrich Schiller.

NALOGE:

1.) Razloži na čemu je temeljila analitična umetnost? Na kaj so se opirali glasbeni ustavajalci?

2.) Naštej vsaj 3 glasbene značilnosti klasicizma

- _____
- _____
- _____

3.) Kakšen vzdevek je imel Joseph Haydn? Zakaj?

4.) Obkroži vse pravilne odgovore.

- Joseph Haydn je popolnoma oglušel.
- Mozart je izhajal je iz glasbene družine.
- Sonata je inštrumentalna skladba z enim stavkom.
- Klasicizem je obdobje v umetnosti, ki zajema čas druge polovice 18. stoletja in prve polovice 19. stoletja.
- Beethoven je bil eden prvih svobodnih umetnikov.

5.) Uredi časovno zaporedje. Katerim letnicam rojstva in smrti pripadajo skladatelji Haydn, Mozart in Beethoven?

JOSEPH HAYDN	1756–1791
LUDWIG VAN BEETHOVEN	1770–1827
WOLFGANG AMADEUS MOZART	1732–1809

6.) V katerem mestu so pretežno delovali Haydn, Mozart in Beethoven?

- a) London
- b) Dunaj
- c) Praga